

Fredegarova kronika

(*Chronicarum quae dicuntur Fredegarii Scholastici libri IV.*)

Kniha IV, kap. 48. V štyridsiatom roku panovania Chlotara človek menom Samo, národnosťou Frank z kraja Senonago (*okolo mesta Sens vo Francúzsku*), priviedol so sebou mnohých kupcov a uberal sa obchodovať k Slovanom zvaným Vinidi. Slovania sa už začali búriť proti Avarom, nazývaným Huni, a proti ich kráľovi kaganovi. Vinidi boli už oddávna befulkovia Hunov. Keď Huni s vojskom viedli útok proti niektorému národu, stavali vtedy svoje zhromaždené vojsko na obranu táborov, Vinidi však bojovali. Ak sa víťazstvo klonilo na ich stranu, Huni vtedy útočili, aby sa zmocnili koristi, ak však Vinidi boli porázaní, podporovaní pomocným vojskom Hunov znova nabrali síl. Huni ich teda nazývali befulkovia, lebo pri bojovom stretnutí, tvoriac dvojité bojové šíky, kráčali pred Hunmi. Huni každoročne prichádzali k Slovanom prezimovať, na lôžka si brávali manželky Slovanov a ich dcéry. Popri (*znášaní*) iných násilenstiev Slovania odvádzali Hunom poplatky. Synovia Hunov, ktorých splodili z manželiek a dcér Vinidov, neznášali ďalej zlo, krutosti a násilia, vzpierali sa nadvláde Hunov a, ako som už spomínal, začali sa búriť. Keď Vinidi s vojskom zaútočili proti Hunom, kupec menom Samo, ktorého som tiež spomenul, postupoval s nimi vo vojsku. A tu preukázal takú veľkú schopnosť proti Hunom, že to vzbudilo obdiv, a nesmierny počet z nich bol pobitý mečom Vinidov. Vinidi, spoznajúc Samovu užitočnosť, zvolili si ho za kráľa nad sebou a tu šťastlivo panoval 35 rokov. Za jeho vlády Vinidi viedli mnohé boje proti Hunom. S jeho rozvahou a schopnosťou Vinidi vždy porazili Hunov. Samo mal 12 žien z pokolenia Vinidov, s ktorými splodil 22 synov a 15 dcér.

Kniha IV, kap. 58. Od začiatku, čo uchoпил (*Dagobert*) vládu, až do tohto času užíval najmä radu najbláždenejšieho biskupa v Metz Arnulfa a majordóma Pipina a kráľovskú moc vykonával s takým veľkým úspechom, že u všetkých národov mal slávu nesmierneho rozsahu. Jeho schopnosť však vyvolávala taký silný strach, že sa samy oddane podrobovali jeho moci a že i národy, ktoré žili pozdĺž hraníc Avarov a Slovanov, žiadali ho horlivo, aby bezúhonne postúpil za ich tylo a sľubovali, že podrobia jeho moci i Avarov a Slovanov i ostatné barbarské národy až po rímsku dŕžavu.

Kniha IV, kap. 68. V tom roku (*631*) Slovania nazývaní Vinidi v Samovej ríši usmrtili veľký počet franských kupcov a olúpili ich o tovar. To bol začiatok roztržky medzi Dagobertom a Samom, vládcom Slovanov. I poslal Dagobert vyslanca Sycharia k Samovi s prosbou, aby za kupcov, ktorých jeho (*ľudia*) usmrtili alebo za tovar, ktorý si neprávom prisvojili, dal riadnu náhradu. Samo nechcel Sycharia vidieť, ani by nebol dovolil, aby (*predstúpil*) pred neho.

Sycharius (*teda*) oblečený na spôsob Slovanov prišiel so svojimi (*ľudmi*) pred zrak Samov. Všetko čo mu bolo uložené, mu oznámil. Avšak ako býva (*zvykom*) pohanstva a spupnosti u nešťachetných, Samo nedal nijakú náhradu za to, čo spáchali jeho (*ľudia*) chcel iba rokovať o týchto a iných sťažnostiach, ku ktorým medzi stránkami došlo, aby sa v tejto veci navzájom zadost' urobilo spravodlivosti. Sycharius ako pochabý vyslanec riekol Samovi prenáhlené slová, ktoré mu neboli uložené ba aj vyhrážky, že Samo a ľud jeho ríše vraj je povinný službou Dagobertovi Samo už urazený v odpovedi riekol: „Aj pôda, ktorú máme, patrí Dagobertovi, aj my patríme jemu, ak, pravda, nariadi zachovávať s nami priateľstvo.“ Sycharius odpovedal: „Nie je možné, aby kresťania a sluhovia Boží uzavierali priateľstvo so psami“ Samo na to povedal: „Ak ste vy Boží sluhovia a my Boží psi, potom vy neprestajne proti nemu konáte, a my sme si vzali dovolenie zubami vás roztrhať“ Sycharia odohnali spred Samových očí. Keď to Dagobertovi oznámil, ten spupne rozkázal aby vojsko z celej Austrázijskej ríše sa postavilo proti Samovi a Vinidom. Keď vojsko s tromi oddielmi v šíku zaútočilo na Vinidov, hneď aj Longobardi, podplatení Dagobertom, takisto nepriateľsky nastúpili proti Slovanom. Slovania tu i na iných miestach sa na to pripravovali. Do ktorého kraja vkročilo však vojsko Alamanov s vojvodcom Chrodobertom, zvíťazilo. Takisto Longobardi zvíťazili a Alamani i Longobardi odvedli so sebou veľký počet zajatcov zo Slovanov. Keď potom Austrájiaci obkľúčili hrad Wogastisburg, kde sa opevnili veľmi početné oddiely Vinidov, v trojdňovom boji boli tu mnohí z Dagobertovho vojska pobití mečom a (*ostatní*), zanechajúc všetky stany a batožinu, ktorú mali, zbabelo sa odtiaľ vrátili do vlastných sídel. Potom Vinidi viac ráz vtrhli do Durínska a do ostatných krajov Franského kráľovstva a plienili. Ešte aj Dervan, knieža národa Srbov, ktorí pochádzali z rodu Slovanov a už dávno patrili ku kráľovstvu Frankov pridali sa so svojimi (*ľudmi*) k Samovmu kráľovstvu. K tomuto víťazstvu ktoré Vinidi dosiahli nad Frankmi, nedopomohla ani tak udatnosť Slovanov ako práve nerozumnosť Austrájiacov, ktorí medzitým zistili, že upadli do Dagobertovej nemilosti a že im hrozí neprestajné olupovanie.

Knihá IV, kap. 72. V tom roku (631) v kráľovstve Avarov, nazývaných Huni v Panónii nastal prudký spor, pretože o to, kto by sa mal stať kráľovým nástupcom, bojoval jeden z Avarov a druhý z Bulharov. Zišlo sa množstvo ľudí a dva tábory medzi sebou zápasili. Napokon Avari premohli Bulharov. Po premôžem Bulharov deväťtisíc mužov s manželkami a deťmi vyhnaných z Panónie obrátilo sa na Dagoberta s prosbou, aby im dovolil ostať na území Frankov. Dagobert rozkázal Bavorom, aby ich prijali na prezimovanie, a medzitým vyjednával s Frankmi, čo bude ďalej. A keď sa rozišli po domoch Bavorov, aby prezimovali, na radu Frankov Dagobert rozkázal Bavorom, aby každý Bavor vo svojom dome v jednu noc

zabil oných Bulharov s manželkami a deťmi. Bavori to hneď vykonali. Okrem Alcioka a sedemsto mužov s manželkami a deťmi, ktorí sa zachránili v marke Vinidov, nikto z oných Bulharov neostal nažive. Potom žil so svojimi mnoho rokov u Valluka, kniežaťa Vinidov.

Kniha IV, kap. 74. V desiatom roku vlády (632 - 633) Dagobert, keď mu zvestovali, že vojsko Vinidov vkročilo do Durínska, vytiahol s vojskom z kráľovstva Austrázijskov, prešiel Ardeny, pritiahol s vojskom k Mohuču a prikázal, že treba prejsť Rýn, majúc so sebou zástup vybraných udatných mužov z Neustrie a Burgundska s vojvodami a grófmi. Sasi vyslali k Dagobertovi poslov so žiadosťou, aby im odpustil poplatky, ktoré platievali kráľovskej pokladnici. Sami sa však zaviazali svojím úsilím a schopnosťou odporovať Vinidom a sľúbili v tých oblastiach strážiť aj hranicu Frankov. A tak naklonený Dagobert po porade s Neustrázijskymi postavil sa za to. Sasi, ktorí prišli predložiť tieto požiadavky, zložili pri úderoch na zbrane, ako býva u nich zvykom, prísahu za všetkých Sasov. A onedlho tento sľub mal aj účinok. Sasom sa totiž daň, ktorú zvyčajne odvádzali, Dagobertovým nariadením odpúšťala. Každoročne, ako nariadil Chlotar Starší, odvádzali ako poplatok päťsto kráv, a toto Dagobert zrušil.

Kniha IV, kap. 75. V jedenástom roku Dagobertovej vlády, keď Vinidi na Samov rozkaz trúfalo páchali ukrutnosti a častejšie, keď prekročili hranice, aby plienili kráľovstvo Frankov, napádali Durínsko a ostatné kraje, Dagobert prišiel do mesta Metz, na radu biskupov, ako aj cirkevných hodnostárov a so súhlasom všetkých veľmožov kráľovstva povýšil svojho syna Sigiberta na kráľa Austrázie a dovolil, aby jeho sídlom bolo mesto Metz. Chuniberta, biskupa v meste Kolín, a vojvodu Adalgysela ustanovil za správcu paláca a kráľovstva. Poklad, ktorý postačoval, odovzdal synovi a náležité, ako sa patrilo, postavil ho na čelo. Ustanovil, aby všetko, čo mu daroval, bolo osobitne potvrdené v písomných dekrétach. Potom sa zhodne rozhodli vlastným pričinením chrániť hranicu a kráľovstvo Frankov proti Vinidom.

Kniha IV, kap. 77. Vojvoda Radulf, syn Chamarov, ktorého určil Dagobert za vojvodu v Durínsku, viac rás bojoval s vojskom Vinidov, porazil ich a obrátil na útek. Spyšnel z toho, a prejavujúc pri rozličných príležitostiach nepriateľstvo voči vojvodovi Adalgyselovi, začal už vtedy pozvoľna chystať vzburu proti Sigibertovi. A konal tak, ako vraví príslovie: „Kto miluje bitky, vyvoláva hádky“.

Kniha IV, kap. 87. A keď Sigibert vládol ôsmy rok (641), Radulf, vojvoda Durínska, sa rozhodol rásne sa vzbúriť proti nemu. Na Sigibertov rozkaz vyzvali všetkých austrázijských vazalov, aby sa dostavili do vojska. Keď Sigibert prekročil s vojskom Rýn, pripojili sa k nemu zo všetkých strán národy zo všetkých zarýn-skych krajín jeho kráľovstva. Najprv vyrazilo Sigibertovo vojsko, vraždiac, proti sa na Dagoberta s prosbou, aby im dovolil ostať na území

Frankov. Dagobert rozkázal Bavorom, aby ich prijali na prezimovanie, a medzitým vyjednával s Frankmi, čo bude ďalej. A keď sa rozišli po domoch Bavorov, aby prezimovali, na radu Frankov Dagobert rozkázal Bavorom, aby každý Bavor vo svojom dome v jednu noc zabil oných Bulharov s manželkami a deťmi. Bavori to hneď vykonali. Okrem Alcioka a sedemsto mužov s manželkami a deťmi, ktorí sa zachránili v marke Vinidov, nikto z oných Bulharov neostal nažive. Potom žil so svojimi mnoho rokov u Valluka, kniežaťa Vinidov.

Kniha IV, kap. 74. V desiatom roku vlády (632 - 633) Dagobert, keď mu zvestovali, že vojsko Vinidov vkočilo do Durínska, vytiahnuť s vojskom z kráľovstva Austrázijskov, prešiel Ardeny, pritiahol s vojskom k Mohuču a prikázal, že treba prejsť Rýn, majúť so sebou zástup vybraných udatných mužov z Neustrie a Burgundska s vojvodami a grófmi. Sasi vyslali k Dagobertovi poslov so žiadosťou, aby im odpustil poplatky, ktoré platievali kráľovskej pokladnici. Sami sa však zaviazali svojím úsilím a schopnosťou odporovať Vinidom a sľúbili v tých oblastiach strážiť aj hranicu Frankov. A tak naklonený Dagobert po porade s Neustrázijskymi postavil sa za to. Sasi, ktorí prišli predložiť tieto požiadavky, zložili pri úderoch na zbrane, ako býva u nich zvykom, prísahu za všetkých Sasov. A onedlho tento sľub mal aj účinok. Sasom sa totiž daň, ktorú zvyčajne odvádzali, Dagobertovým nariadením odpúšťala. Každoročne, ako nariadil Chlotar Starší, odvádzali ako poplatok päťsto kráv, a toto Dagobert zrušil.

Kniha IV, kap. 75. V jedenástom roku Dagobertovej vlády, keď Vinidi na Samov rozkaz trúfalo páchali ukrutnosti a častejšie, keď prekročili hranice, aby plienili kráľovstvo Frankov, napádali Durínsko a ostatné kraje, Dagobert prišiel do mesta Metz, na radu biskupov, ako aj cirkevných hodnostárov a so súhlasom všetkých veľmožov kráľovstva povýšil svojho syna Sigiberta na kráľa Austrázie a dovolil, aby jeho sídlom bolo mesto Metz. Chuniberta, biskupa v meste Kolín, a vojvodu Adalgysela ustanovil za správcu paláca a kráľovstva. Poklad, ktorý postačoval, odovzdal synovi a náležité, ako sa patrilo, postavil ho na čelo. Ustanovil, aby všetko, čo mu daroval, bolo osobitne potvrdené v písomných dekrétach. Potom sa zhodne rozhodli vlastným pričinením chrániť hranicu a kráľovstvo Frankov proti Vinidom.

Kniha IV, kap. 77. Vojvoda Radulf, syn Chamarov, ktorého určil Dagobert za vojvodu v Durínsku, viac ráz bojoval s vojskom Vinidov, porazil ich a obrátil na útek. Spyšnel z toho, a prejavujúc pri rozličných príležitostiach nepriateľstvo voči vojvodovi Adalgyselovi, začal už vtedy pozvoľna chystať vzburu proti Sigibertovi. A konal tak, ako vraví príslovie: „Kto miluje bitky, vyvoláva hádky.“

Kniha IV, kap. 87. A keď Sigibert vládol ôsmy rok (641), Radulf, vojvoda Durínska, sa rozhodol rázne sa vzbúriť proti nemu. Na Sigibertov rozkaz vyzvali všetkých austrázijských

vazalov, aby sa dostavili do vojska. Keď Sigibert prekročil s vojskom Rýn, pripojili sa k nemu zo všetkých strán národy zo všetkých zarýn-skych krajín jeho kráľovstva. Najprv vyrazilo Sigibertovo vojsko, vraždiac, proti synovi Chrodoaldovmu, menom Faro, ktorý zmýšľal rovnako ako Radulf, a usmrtilo ho. Všetkých ľudí tohto Fara, ktorí unikli meču, zajmú. Všetci poprední a bojovníci si navzájom podajú pravice, že nikto nedaruje Radulfovi život, ale tento sľub nikto nesplnil. Sigibert potom prešiel Buchóniu, ponáhlal sa do Durínska. Radulf toto tušiac, postavil na akejsi hore nad riekou Unstrut v Durínsku hrad opevnený drevenými kolmi, zhromaždil odvšadiaľ vojakov, koľko len mohol, a s manželkou i deťmi postavil sa na svoju obranu v tomto hrade. Keď ta prišiel Sigibert s kráľovským vojskom, obkľúčil hrad zo všetkých strán. Radulf však sedel dnu, dobre pripravený na boj. Boj sa však začal bezhlavo - - Radulf dosiahnuv víťazstvo, vkročil do hradu. Sigiberta a jeho verných zachvátil ťažký a trpký smútok, a sediac na koni, ronil z očí slzy a bedákal nad tými, ktorých stratil. Lebo aj vojvoda Bobo a gróf Innoales a ostatní jeho najstatočnejší bojovníci zo šľachty i veľká časť vojska kráľa Sigiberta, ktorá s nimi vyrazila do bojovej zrážky, boli v tomto boji pred Sigibertovými očami pobití. Veď i správca paláca Fredulf, o ktorom sa hovorilo, že bol Radulfovým priateľom, padol v tejto bitke. Sigibert v tú noc zotrval so svojím vojskom v neďalekých stanoch. Keď ráno videli, že nad Radulfom nedosiahnu prevahu, vyslali poslov, aby smeli zasa v pokoji prejsť cez Rýn, a po dohode s Radulfom sa Sigibert a jeho vojsko navrátilo do vlastných sídel. Radulf nadmieru spyšnejúc, považoval sa za kráľa v Durínsku. Upevňoval priateľské zväzky s Vinidmi a tiež ostatné národy, s ktorými susedil, si zaväzoval pestovaním priateľských vzťahov. Slovom síce nepopieral Sigibertovu nadvládu, ale činmi sa rázne staval na odpor jeho panstvu.

Pokračovanie 117 (31). V tomto roku (748) Sasi podľa svojho zvyku pokúsili sa vernosť, ktorú sľúbili jeho (t. j. *Pipinovi*) bratovi, porušiť. A z tejto príčiny, keď prichádzalo (*ich*) vojsko, bol (*Pipin*) donútený predísť ich. A jemu na pomoc sa jednomyseľne zišli aj králi Vinidov a Frízov. Keď to Sasi videli, dostali ako obyčajne strach - mnoho z nich bolo pobitých alebo poslaných do zajatia a ich krajiny boli spálené ohňom - - , požiadali o mier, poddali sa moci Frankov, ako boli oddávna zvyknutí, a sľúbili, že im budú od tej chvíle stále platiť v plnom rozsahu poplatky, ktoré kedysi platili Chlotarovi. A veľmi mnohí z nich, keď videli, že nemôžu vlastnými silami odolať náporu Frankov, požiadali, aby im boli udelené kresťanské sviatosti.

(Slovenský preklad podľa STEINHÜBEL, Ján: 6. Frefegarova kronika. In: Pramene

k dejinám Slovenska a Slovákov II. Slovensko očami cudzincov. Bratislava – Budmerice
1999, s. 125-128.)